

ОЦІНОЧНІ ПОКАЗНИКИ ЗНИЖЕННЯ СОБІВАРТОСТІ ВИРОБНИЦТВА БУДІВЕЛЬНО-МОНТАЖНИХ РОБІТ

Реалізація будівельного інвестиційного проекту охоплює певний проміжок часу від підготовки до введення в експлуатацію. Цей проміжок часу прийнято вважати послідовністю етапів, які становлять цикл проекту. Кожен етап реалізації інвестиційного проекту оцінюється системою показників, яка характеризує якість продукції, що випускається, технологію виконання, удосконалення та економію витрат із врахуванням ступеня ризику.

Об'єктом витрат, що розглядатиметься в даній статті, є собівартість окремого виду будівельно-монтажних робіт, які виконуються на тому чи іншому етапі реалізації проекту. Згадана система оціночних показників – комплекс взаємопов'язаних між собою факторів, що впливають на зниження собівартості будівельно-монтажних робіт (БМР). Вона дасть змогу відстежити загальне зниження собівартості від менш впливових і ефективних факторів до більш значних у загальному циклі проекту та на кожному окремому його етапі. Саме для цього необхідне ранжування (присвоєння питомої ваги) і визначення пріоритетності впливу кожного фактора. Основу системи становлять: економія витрат та можливий ризик, з яким ототожнюється дія підсистеми “економія витрат” на кожному з етапів інвестиційного проекту (див. рисунок). Чим більший ризик випробування впливу певного фактора на частку економії витрат, тим менший пріоритет (ранг) надається цьому показнику.

Найбільша питома вага надається показнику (фактору), що забезпечує:

1) підвищення потенційного прибутку від виконання БМР;

2) максимальне зниження собівартості будівництва;

3) високу ймовірність отримання очікуваного прибутку; 4) поліпшення фінансового стану учасників будівельного інвестиційного проекту.

Величина зниження собівартості будівельного виробництва за системою даних оціночних показників дорівнюватиме сукупності економії витрат від реалізації приведених та інших цілеспрямованих заходів. Можна запропонувати таку формулу (1), що визначатиме очікуване зниження собівартості виробництва будівельно-монтажних робіт $E(C_s)$:

$$E(C_s) = \sum_{i=1}^n W_i E(C_i), \quad (1)$$

де W_i – “вага” i -го заходу (фактора);

$E(C_i)$ – очікуване зниження собівартості від реалізації i -го заходу,

n – кількість заходів (факторів, показників), що включені до системи оціночних показників.

Заходи, спрямовані на економію витрат залежно від їх пріоритету за ранжуванням, спричиняють певну ймовірність виникнення ризиків, що значно послаблює їх дію, вплив і, звісно, “очікуваний результат”. Виникає поняття ймовірності появи ризику, що підкріплене економіко-математичним підґрунтям: середнім, або очікуваним (математичним) значенням M , що є залежним від економії витрат $M(E(C_s))$ і визначається, як сума добутку ймовірностей виникнення того чи іншого виду ризику на значення економії витрат (2):

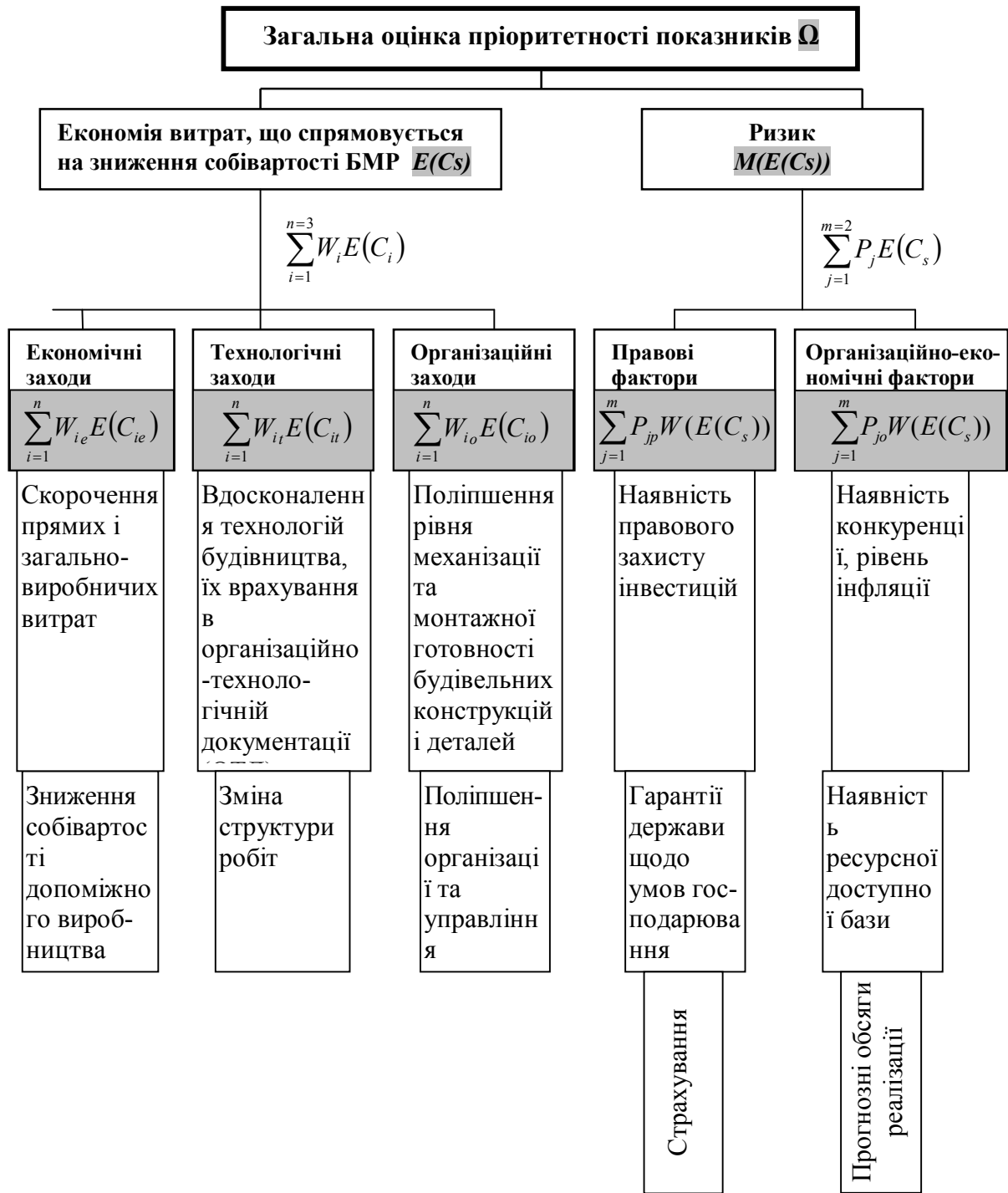

Рисунок. Схема загальної оцінки пріоритетності системи показників

$$M(E(C_s)) \sum_{j=1}^m P_j E(C_s), \quad (2)$$

де P_j – ймовірність виникнення j -го виду ризику;

$E(C_s)$ – очікуване зниження собівартості виробництва будівельно-монтажних робіт (економія витрат);
 m – кількість визначених у системі оціночних показників видів ризику.

Ранжування показників та надання кожному з них пріоритету варто здійснювати на основі експертного підходу, який насамперед долає проблему їх багатокритеріальності.

Висновки. Таким чином, схема загальної оцінки пріоритетності системи показників мотивує учасників будівельного інвестиційного проекту до більш детального та досконалого вивчення собівартості як економічної категорії, інших процесів та явищ. Кількісні моделі та якісні параметри, наведені у статті, дають уявлення про структуру факторів, що формують економію витрат і розуміння того, що їх необхідно ранжувати задля виявлення факторів, які дадуть зниження собівартості з імовірністю, близькою до одиниці.

Література

1. Анін В.І. Розрахунки ризиків інвестиційних проектів у будівництві // Формування ринкових відносин в Україні. – К.: НДЕІ, 2003. – С. 18-21.

2. Бардиш Г.О. Проектний аналіз: Підручник. – 2-ге вид., стереотип. – К.: Знання, 2006. – 415 с.

3. Завадскас, Эдмундас-Казимерас Казимерович. Системотехническая оценка технологических решений строительного производства. – Л., 1991. – 256 с.

4. Поколенко В.О. Формування раціонального складу учасників втілення інвестиційних проектів // Наук. вісн. будівництва. –2001. – Вип. 16.

5. Рогожин П.С., Гойко А.Ф. Економіка будівельних організацій. – К.: Скарби, 2001. – 448 с.